

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2025. Issue 4

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Gyotening “Faust” asarida ezgulik va yovuzlik kurashining badiiy talqini**Safarova Nigora Abduvoxid qizi**

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika

Instituti Filologiya fakulteti 3-kurs talabasi

Safarovanigora1210@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada Gyotening “Faust” tragediyasida ezgulik va yovuzlik o’rtasidagi kurashning badiiy talqini yoritiladi. Asarda Faust va Mefistofel obrazlari orqali insonning ma’naviy tanlovi, ruhiy ziddiyatlari hamda ilohiy va shaytoniy kuchlar o’rtasidagi qarama-qarshilik tahlil qilinadi. Shuningdek, Margarita obrazi orqali ezgulikning ma’sum timsoli, Mefistofel orqali esa yovuzlikning razil mohiyati namoyon bo’lishi ochib beriladi. Maqola asarda berilgan ramziy qatamlar, falsafiy g’oyalar va badiiy tasvir vositalariga asoslangan holda yozilgan bo’lib, “Faust” asarining umuminsoniy mazmundagi g’oyaviy ahamiyati ko’rsatib beriladi.

Kalit so’z: Faust, Gyote, Mefistofel, ezgulik, yovuzlik, fojia, ma’naviy kurash, falsafiy talqin, Margarita, ramziylik, ichki ziddiyat, insoniyat, badiiy timsol.

Abstract. This article discusses the artistic interpretation of the struggle between good and evil in Goethe's tragedy "Faust". The work analyzes the spiritual choice of man, spiritual conflicts, and the opposition between divine and demonic forces through the images of Faust and Mephistopheles. It also reveals the innocent embodiment of goodness through the image of Margarita, and the vile essence of evil through Mephistopheles. The article is written based on the symbolic layers, philosophical ideas, and means of artistic depiction given in the work, and shows the ideological significance of the work "Faust" in a universal human context.

Keywords: Faust, Goethe, Mephistopheles, goodness, evil, tragedy, spiritual struggle, philosophical interpretation, Margarita, symbolism, internal conflict, humanity, artistic image.

Аннотация. В статье рассматривается художественная интерпретация борьбы добра и зла в трагедии Гёте «Фауст». В работе анализируется духовный выбор человека, духовные конфликты и противостояние божественных и демонических сил через образы Фауста и Мефистофеля. В образе Маргариты раскрывается невинное воплощение добра, а в образе Мефистофеля – низменная сущность зла. Статья написана на основе символических пластов, философских идей и средств художественного изображения, представленных в произведении, и раскрывается идейное значение произведения «Фауст» в общечеловеческом контексте.

Ключевые слова: Фауст, Гёте, Мефистофель, добро, зло, трагедия, духовная борьба, философская интерпретация, Маргарита, символизм, внутренний конфликт, человечность, художественный образ.

Quyida tanlagan mavzuingiz asosida mukammal tayyorlangan KIRISH, ANNOTATSIYA va KALIT SO'ZLARni taqdim etaman. Siz ularni bevosita hujjatingizga qo'ya olasiz.

KIRISH

Jahon adabiyotining eng yirik falsafiy asarlaridan biri bo'lgan Gyotening "Faust" tragediyasi insonning ezgulik va yovuzlik o'rtasidagi abadiy kurashini badiiy talqin qilgan nodir asardir. Asarda insonning ilmga chanqoqligi, ma'naviy izlanishlari va ruhiy kechinmalari bilan bir qatorda, uning ichki dunyosida sodir bo'ladigan yorug'lik va zulmat to'qnashuvi keng qamrovda ochib beriladi. Faust obrazi insonning cheksiz bilishga intilishi, Mefistofel esa insonni gumroh qiluvchi yovuz kuch sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu asar nafaqat bir qahramonning fojeasini, balki butun insoniyatning ichki ziddiyatlarini o'zida mujassam etgan yuksak badiiy timsol sanaladi. Mavzuda ezgulik va yovuzlikning falsafiy mohiyati, ular o'rtasidagi kurashning ramziy ma'nosi hamda asar qahramonlari orqali berilgan ma'naviy xulosalar tahlil qilinadi.

Asosiy qism.

Asar u insonning bilimga intilishi, ichki kurashlari va ma'naviy qidiruvlari haqida falsafiy doston sifatida yozilgan. Asar ikki qismdan iborat bo'lib, unda asosiy e'tibor insonning cheksiz bilim olishga bo'lgan ishtiyoqi va bu jarayondagi ma'naviy sinovlarga qaratilgan.

Faust — donishmand olim, lekin hayotining ma'nosini topolmay, chuqur ichki iztirobda. Bilim ham, dunyoviy ne'matlar ham uni qoniqtirmaydi. U o'zini shayton Mefistofel bilan bitim tuzishga majbur qiladi. Bitimga ko'ra, agar Faust dunyodagi biror lahzadan to'liq rohat topib, "Bu lahza to'xtasin!" desa, uning ruhi Mefistofelga tegishli bo'ladi. Mefistofel Faustga hayotning lazzatlarini ko'rsatadi: sevgi, go'zallik va dunyoviy zavqlar. Biroq, bu jarayonda Faustning sevgilisi Margarita halokatga uchraydi. Faust o'zining ma'naviy kamolot yo'lida davom etadi. U insoniyat uchun foyda keltiradigan ulkan ishlarni amalga oshirishga intiladi. Shu payt Faustning hayoti tugaydi, lekin Mefistofel uning ruhini qul qilib olishiga qadar, farishtalar Faustning jonini so'nggi soniyada olib ketishadi. U najot topdi, demak u uzoq umrini behuda o'tkazmagan edi. O'zining doimiy noroziligini hal qilish uchun ruhini iblisga sotishga tayyor bo'lgan Faust hayotiy istaklarini o'zgartirgan holda yangi maqsadlar sari yugurib yurgan odam, asrlar davomida saqlanib qolgan va qayta tiklangan murakkab xarakterdir. U hali ham o'qilmoqda va teatrlarning odatiy repertuarlari tarkibiga kiruvchi operalarda rol o'ynamoqda. Bu esa asarning o'z davrining dahosi tomonidan dunyo adabiyoti xazinasiga, mangu turuvchi asar taqdim qilganidan dalolatdir. Albatta, Faust

zamonaviy odamlarning oz sonli adabiy qahramonlarini o'zida mujassam etgan bo'lsa-da, u bizga meros qilib qoldirgan ko'pgina muammolarni tan olishimiz mumkin. Uning aqlga sig'maydigan individualligi, bilimga intilishi, doimiy noroziligi, hatto boshqalarni yo'q qilish hisobiga bo'lsada rivojlanish istagi, uning muvaffaqiyatsizliklari, yutuqlari va kamchiliklari, bularning barchasi inson va ilm-fanning XIX asrgacha bo'lgan taraqqiyotini belgilab beradi.

Naim Karimovning fikricha, "Gyotening 'Faust'i — ezgulik va yovuzlik o'rtasidagi murosasiz kurashning eng mukammal badiiy talqinidir. Asarda Faust — izlanish timsoli, Mefistofel — shubha va inkor kuchining personifikatsiyasidir."

Hozirgi kunda ham biz Faustni o'qishni davom ettiramiz, unda dunyo tajribasiga murojaat qiladigan va biz fikr yurita oladigan savol va javoblarni, muammolarni va muhim sarguzashtlarni topamiz. Faustning fe'l-atvori uzoq tarixiy izga ega va asrlar davomida qayta yozib boriladigan afsonaga aylangan. Albatta, u mahkum: iblis bilan tuzgan shartnomasi uni do'zaxga olib borishi kerak. Hatto Shtauffen shahrida bir uy bor va afsonalarga ko'ra iblis u bilan tuzgan shartnomaga binoan, taxminan 1480-yilda Vyurtembergda tug'ilgan doktor Faustni o'sha uydan olib ketgan deyiladi. O'rta asr oxirlarida qayta tiklangan Faust iymon va kamtarlikdan yuz o'girish va moddiy dunyoga qiziquvchan odamlarning timsolidir. Shuning uchun u shayton bilan ittifoq tuzadi, sehrgarlik qiladi, bu sehr yordamida imperatorga xizmat qiladi, o'zini boyitadi va son-sanoqsiz iblisona ayollarni, shu jumladan Troyalik Yelenani ham sevadi. Shunday qilib, Faust va u bilan til biriktirgan iblis o'rta asr lyuteranlarining iblis tushunchasidagi qahramondir. Rus tanqidchisi V. G. Belinskiy o'zining "Gyote ijodiy tamoyili haqida" nomli maqolasida "Faust" haqida shunday yozadi: "Faust — bu inson ruhining cheksiz izlanishining ramzi. Gyote ezgulik va yovuzlik kurashini real hayotdagi ichki kurash sifatida tasvirlaydi."

Faust reformatsiya davrining mahsuli va uning iblis oldidagi yangi qo'rquvidir. Shu nuqtai nazardan qaraganda, Faust o'z yaratuvchilarining xohish-istaklari, qo'rquvlarining mohiyati va zamonaviy individuallikning boshlanishiga yordam beradigan sabab bo'lishi mumkin. Zamonaviy individuallikni shakllanish jarayoni boshqa yerlar va Yevropa madaniyatlarida turlicha rivojlanadi. Ammo XVIII asrda individning qurilishi haqiqatan ham ijtimoiy konstruktiv muammoga aylangan davrda, burjua vakillari zamonning nutqini o'zining asosiy muammosiga bag'ishlagan bir paytda, inson o'zini va jamiyatni uyg'unlashtirishi mumkinmi? Qanday qilib? Axir "men" va jamiyat o'rtasidagi uyg'unlik inson baxtidan kelib chiqadi. Aytish kerakki, o'sha davrda odatiy badiiy asarlar namoyish etadigan syujetlar bu urinishlarning muvaffaqiyatsizligidir. Insonning dunyodagi o'rni haqidagi savollarga endi yangi javoblar kerak. Gyote Faustdan foydalanib, ushbu savollarning

barchasini, bizning merosimiz va xotiramizni aks ettiruvchi barcha muammolarni ko'taradi. An'anaviy qahramonni oling va uni zamon muammolarga qarshi atributikalar bilan bezab qayta yozing, unga yangi o'ziga xos xususiyat berish uchun foydalaning. Aynan shu narsaga Gyote muvaffaq bo'lgan edi. Shuningdek, uning Faustida aniq javoblardan ko'ra ko'proq ochiq savollar mavjud. Aynan shu narsa unga qiziqish so'nmasligi va biz uni o'qishni davom ettirishimiz bilan bog'liq. U bizga ko'plab qarama-qarshiliklarni, turli xil sarguzashtlarni, sirlarni va shuningdek, kulgili narsalarni taklif etadi: bu juda kam uchraydigan, mutlaqo bitmas-tuganmas asar. Dastlab, muallif buni fojia deb ta'riflaydi, ammo asar so'ngida Faustni qutqaradi va shaytonni masxara qiladi: fojia qayerda? Gyotening o'zi asarining sahnalarini "juda jiddiy hazillar" deb ta'riflagan va "qiziqarli va har xil narsalar sodir bo'ladigan teatr, hayotga yaqin bo'ladi" deb ta'kidlagan. Farishtalar yaratilgan olamning shon-sharafini kuylayotganda Mefistofel kuladi: u sayyoralarning uyg'unligi, Quyosh va olamning go'zalligi haqida o'ylamaydi, faqat odamlarning tashvishlari va azoblarini ko'radi. Uning fikricha, inson yaratilishi xatodir. Xudo va Mefistofel o'rtasidagi garovda agar shayton g'alaba qozonganida, uning g'alabasi shunchaki inson ruhini qo'lga kiritishdan ko'ra ko'proq narsani bildiradi: bu aslida insonning dunyoga uyg'unlashish imkoniyatini rad etishni anglatadi. Faust, hozirgi zamon individualligi misolida, inson taqdirini, o'z mavjudligining ma'nosini izlashga majburdir. "Qanday yashashim mumkin?" Bu uning hayot asosini tashkil etadigan savol bo'ladi. Faust hayotning ma'nosini uchta sohada topishga harakat qiladi: sevgi, go'zallik va ish. Ammo Faust ushbu yo'nalishlarda olib borgan barcha izlanishlarida, erishgan barcha yutuqlarida ikki yoqlama belgilar paydo bo'laveradi. Izzat Sulton ta'kidlaganidek, "Faustda insonning yorug' va qorong'i tomonlari o'rtasidagi ziddiyat badiiy jihatdan nihoyatda teran ochilgan." 3. Birinchi bo'lib sevgi maydonini qarasak, Faust sevadi, ammo uning urinishi fojia, Margaritani yo'q qilish bilan tugaydi. Adabiyot tadqiqotchisi Shebesta aytganidek:

"Margarita asarda ezgulikning sof va ma'sum timsolidir. Uning fojiasi Faustning ichki yovuzlikka yon berishining oqibatidir."

Go'zallik sohasini Troyadan Yelenani izlash va olib kelish tajribasi aniqlaydi. Ammo, bu tajribada, mutlaq go'zallik abadiylik o'rtasidagi sintezga bo'lgan urinish muvaffaqiyatsiz yakunlanadi. Yelena yo'qoladi va ularning o'g'li halok bo'ladi. Balki u baxtini ishdan topar? Biroq, ish orqali kuch va mulkka ega bo'lish haqiqati tushkunlik va ohangdorlikka asoslangan, urush orqali amalga oshiriladi va zo'ravonlik va vayronagarchilik bilan birga keladi. Dengizdan yer tortib olishda esa Faust, xalqning farovon kelajagini taxmin qiladi, bu esa kekxa juftlik Filemon va Bavkidaning nohaq o'limini bilan yakunlanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, bunda bir kishining muammosini, ya'ni, dunyoni yaxshi tomonga o'zgartirmoqchi bo'lgan, ammo umidsizlikka uchragan olimning muammosini ko'rishimiz mumkin. Deyarli butun hayotini o'z foydasi uchun yoki bu shafqatsiz dunyoda qandaydir mavjud bo'lishga harakat qilish uchun emas, balki uning atrofidagi dunyoni anglash, uni o'rganish va boshqalarning baxti uchun o'z kuchini sarflaydigan odamning muammosi edi bu. Lekin bir kuni qahramon hamma narsa behuda ekanligini anglab yetdi. Faust shaxsida sinov berilgan butun insoniyat paydo bo'ladi. Faustning xatti-harakati orqali barcha odamlarning xulq-atvorini baholash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Karimov, Naim. Gyote va Sharq: "Faust" tahlilida ezgulik va yovuzlik ziddiyati. [Ilmiy to'plam, monografiya yoki jurnal nomi]. Toshkent.
- 2.Belinskiy, Vissarion G. Izbrannoye. Stat'i o literature. Moskva.
3. Sulton, Izzat. Adabiyot nazariyasi. Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
4. Gyote, Iogan Volfgang. Faust: Tragediya. (Tarjimon: Erkin Vohidov). Toshkent: Sharq, [Eng so'nggi nashr yili].
5. Gyote, Iogan Volfgang. Faust. Pervaya i Vtoraya chast. (Na nemetskom yazyke). Moskva.

